

<http://uard.bg>

New Knowledge Journal of Science

Списание за наука „Ново знание“

Academic Publishing House "Talent"
University of Agribusiness and Rural Development - Bulgaria

Академично издателство „Талант“
Висше училище по агробизнес и развитие на регионите - Пловдив

IMPROVEMENT OF NON-MATERIAL FACTORS – THE FORMULA OF SUCCESS IN SOCIAL DEVELOPMENT

Evgeniy Stoyanov

University of agribusiness and rural development

Key words:

*factor
strategy
doctrine
policy
social planning
management
control*

Abstract

The paper discusses the development of a particular group of factors that enhance their impact on the success of more and more initiatives, regardless of the nature of the product they generate. This group affects the human factor, information capital and organizational capital. The dynamics of their development is an opportunity to discuss them as constantly perfecting systems actively both in the purposeful work itself and the subsequent development of society, interpreted as an adhocratic structured system. The purpose is to prove the thesis that these factors have priority in accelerated social evolution. The tasks, set for implementation, are committed to conducting a critical analysis on each factor as a formal presence, as an essential feature and functionality, and as effects that are reproduced in public space.

УСЪВЪРШЕНСТВАНЕТО НА НЕМАТЕРИАЛНИТЕ ФАКТОРИ – ФОРМУЛА ЗА УСПЕХА В СОЦИАЛНОТО РАЗВИТИЕ

Евгений Стоянов

Висше училище по агробизнес и развитие на регионите

Ключови думи:

*фактор
стратегия
доктрина
политика
социално планиране
управление
контрол*

Резюме

Статията разглежда развитието на определена група фактори, които засилват своето влияние върху успеха на все повече инициативи, независимо от естеството на продукта, който генерират. Въпросната група засяга човешкия фактор, информационния капитал и организационния капитал. Динамиката в развитието им е възможност да се говори за тях като постоянно усъвършенстващи се системи, активно участващи както в самата целесъобразна работа, така и в последващото развитие на обществото, тълкувано като една адхократично структурирана система. Цел на съдържанието е да докаже заложената теза, че именно тези фактори имат приоритетно значение в ускорената социална еволюция. Задачите, заложили за реализация, са ангажирани с провеждането на критичен анализ върху всеки фактор и като формално присъствие, и като същностна характеристика, и като функционалност и като ефекти, които възпроизвежда в общественото пространство.

Бъдещето на обществото винаги е вълнувало и учени, и политици. Високата динамика на социалните процеси и нарастващата несигурност създават условия да се счита, че създаването на планове и сценарии, съобразени с доктрини и стратегии, политики и интереси, правят процеса на социалното планиране по-скоро поле на непрекъснато търсене. В тази недостатъчно овладяна територия изявяват на талант, ерудация и интелект е само началото в доказването на жизнеспособност и сериозна аргументация на всеки пореден структуриран и идеологически обоснован модел за успешно бъдеще. В този смисъл дори и подробното проучване и детайлното познаване на постиженията на най-светлите умове понякога е недостатъчно, за да се открие формулата за бъдещ успех, която своевременно отчита пулса на настоящето.

Критичният преглед на процеса по усъвършенстването на социално-икономическия механизъм, движещ общественото развитие от средата на ХХ-ти век до наши дни, диференцира някои съществени тенденции:

Първо: Пазарната активност на икономическите субекти се насочва към съдържателно преосмисляне и функционално оптимизиране на връзките с останалите участници;

Второ: Продължителността на жизнения цикъл на продукти и услуги се съкращава с пъти в сравнение с предшестващите десетилетия;

Трето: Повишава се качеството на продукцията и се намалява себестойността;

Четвърто: Планирането и реализацията на готовата продукция са израз на идеологията за максимално удовлетворяване на регистрираното от пазара търсене.

Освен споменатите характеристики отличителна черта на съвременната икономика са интензивните процеси на интеграция на участниците на пазара. Преструктурирането на компаниите, вълните от сливания и поглъщания, срастването на промишления и финансовия капитал, концентрацията, специализацията, диверсификацията, кооперирането и интернационализацията са резултат от тези процеси [1].

Като резултат от написаното в последните редове се регистрира сериозно нарастване на броя на корпорациите, обединенията, холдингите, конгломератите, консорциумите, финансово-промишлените групи и стратегическите алианси. Развитието на интернет технологиите, разработката на платформи за електронен бизнес служат като катализатор за тези интеграционни процеси. По мнението на специалисти интернет дава на бизнеса още един способ за интеграция – виртуална корпорация, временното обединяване на няколко компании и/или частни лица с помощта на комуникационни средства за постигане на общи цели.

Интеграционните процеси предизвикват съществени изменения както в наложените модели на организационно поведение, така и във вътрешната структура на самите организации. Този процес може да бъде тълкуван като архитектурно решение и релевантна реакция на самите организации, продиктувано от социално-икономическите промени. Индикатори на въпросната тенденция са: усложнена организационна структура; наличие на автономни предприятия със собствена логистична структура в рамките на компанията; сложна схема от производствени и административни връзки между автономните обекти; географска разпръснатост на производствените; складовите и монтажните подразделения; наличие на различни типове производство, диверсификация на дейностите; наличие на международна мрежа от доставчици на материали и услуги; сложна верига на доставки както между автономните подразделения на компанията, така и между компанията и нейните дистрибутори и доставчици и още редица други.

Анализираните насоки в общественото развитие и ангажираните с тях алтернативи генерират извода, че е немислимо и социално, и организационно развитие без оптимизирането на пълния набор от процеси и операции, където да се максимизират всички разходи и да се прецизира както пазарната, така и социалната активност.

Има обаче още една линия в развитието на обществото, която не само привлича вниманието на управленци и анализатори, но тя просто пренарежда общоприетия начин за формиране на стойност, като структурира нови концепции за ефективно управление и свързаното с него обществено икономическо развитие.

В наши дни всяка модерна организация придобива висока оценъчна стойност, като мобилизира своите нематериални активи - човешки капитал, база данни и информационни системи, чувствителни висококачествени процеси, взаимоотношения с клиентите и търговските мерки, възможности за иновации и организационна култура. През последните две-три десетилетия се наблюдава тенденция на изместване на фокуса от икономика, основана на материалните активи и ориентирана към крайния продукт, към икономика, основана на нематериалните активи, поставяща своя акцент върху познания и обслужване [2].

По мнението на водещи анализатори и консултанти нематериалните активи, които не се метрифицират директно чрез финансовите системи на ползващите ги организации, въпреки, че съдържат в себе си над 75% от цялата пазарна стойност.

В структурата на активите средният размер на материалните активи, или чистата счетоводна стойност без задълженията, формира по-малко от 25% от пазарната стойност на организациите. Както

на макроикономическото, така и на микроикономическото ниво нематериалните активи играят решаваща роля за създаването на дългосрочна стойност.

Най-общо за същността на нематериалните активи може да се каже, че те нямат физическо измерване, но се от тях очакват изгоди и ползи. По повод на техните характеристики са създадени редица определения, като всяко третира само някои от съществените черти на тези специфични “невидими” активи, известни още и като “нематериални фактори за организационен успех”. Съгласно Международните счетоводни стандарти (IAS) и българското счетоводно отчитане нематериалните активи представляват сами по себе си извънборотни нематериални средства, участващи в производствения процес и принадлежащи на предприятието по право на собственост. Те нямат физически характеристики, но представляват особена ценност от гледна точка на обосноваването върху тях приоритети, права и привилегии в производствения процес. Нематериалните активи са ключов източник на устойчиво създаване на стойност. Тяхното състояние предопределя нивото на ефективност в сферата на вътрешните бизнес процеси, финансовото състояние на съвременната организация и партньорските взаимоотношения с клиенти и доставчици.

Съвременната теория за стратегически ориентираната организация разглежда нематериалните активи като триединство от следните категории:

- I. Човешки капитал – уменията на служителите, техният талант и познания;
- II. Информационен капитал – база данни, информационни системи, мрежи и технологична инфраструктура.
- III. Организационен капитал – култура, имидж, лидерство, синхрон на служителите, работа в екип и управление на познанието.

Макар че в написаните редове основно се споменава развитието на въпросните нематериални фактори на организационно ниво, е редно да се уточни, че тяхното присъствие в процесите на общественото развитие е също толкова важно, но реално за тяхното развитие в социалните процеси и в усъвършенстването на държавата нещата стоят в известен смисъл по-деликатно и по-трудно. Като фактори, свързани с регистрираната тенденция, могат да бъдат посочени:

Първо. Различията в спецификата на работещите в обществото отрасли.

Второ. Различният потенциал на икономическите субекти и в отрасъла и в цялата икономическа система.

Трето. Различните роли, които са отредени на субектите в работата на социално-икономическата система по отношение на процеса обществено развитие.

Четвърто. Различия в реализацията на заявени интереси и др.

Най-общо за факторите може да се каже, че те произтичат от неравнопоставеност, придобита от различните субекти, изявяващи се в общественото пространство, която специалисти тълкуват като резултат от трудно работещи пазари и лош синхрон между политическа и икономическа система [3].

Въпреки направените констатации, в интерес и за държавата, и за обществото е намирането на метод за тяхното измерване, а оттам и за тяхното ефективно управление. Характерно е, че нито един от изброените нематериални активи не може да бъде измерван отделно и независимо от останалите [4]. Стойността на нематериалните активи е резултат от тяхната градивна роля и конкретна способност да спомагат организацията, независимо от своите мащаби и статут да реализират своите стратегии, социални политики или доктрини.

Към края на века това стимулира активното разработване и прилагане на съвременни методики за анализ и измерване на удовлетвореността и лоялността на клиентите и персонала, на развитието и оценката на интелектуалния капитал и др.

Що се отнася до измерването на нематериалните активи водещите добри практики на базата на модерни моделни конструкции се възползват от принципите за измерване на материалните и финансови активи, прилагани при счетоводния баланс. При счетоводния баланс активите са отразени по категории, като се отчита йерархическият принцип на подреждане спрямо степента им на ликвидност, т.е. възможността да се трансформират в налични платежни средства. При тези условия човешкият, информационният и организационният капитал като величини, които в крайна сметка, чрез по-ефективна пазарна реализация при по-ниски разходи, се превръщат във финансови средства, т.е. в най-ликвидният актив.

На пръв поглед измерването на абстрактните по характер активи изглежда практически невъзможно, но все пак съществуват някои ясни принципи за оценка. Нематериалните активи не трябва да бъдат измервани според средствата, вложени в тяхното развитие, нито стойността им следва да бъде определяна от независими параметри, описващи финансов еквивалент или потенциал.

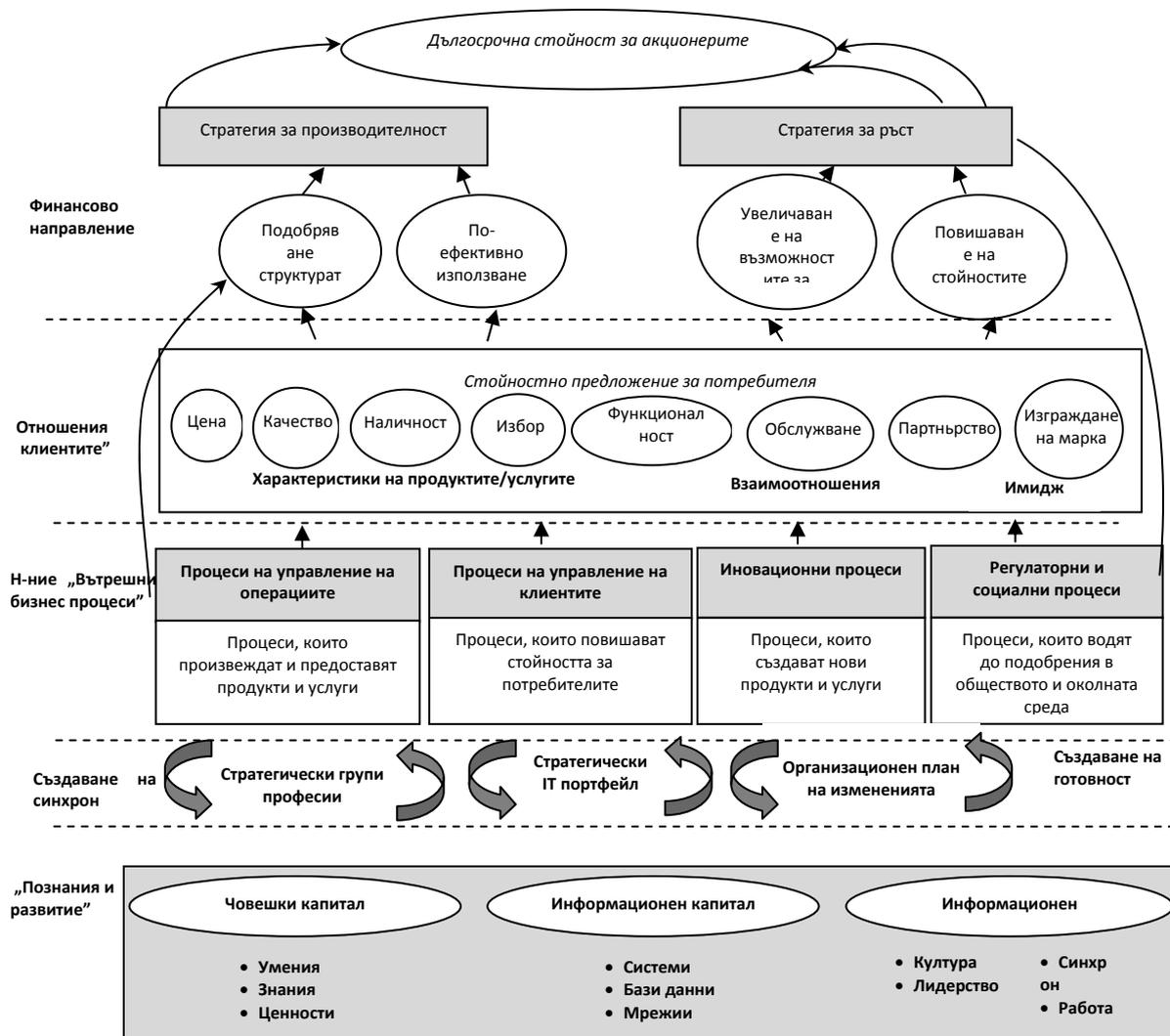
Търсената за метрифициране стойност зависи и се определя от синхрона на конкретния актив и заявената стратегия (политика), или взаимоотношенията с организационните, т.е. със социалните приоритети.

В този ред на мисли, възможността или евентуалният потенциал придобиват характеристиката на своеобразна готовност на

нематериалните активи за поддържане и реализация на организационната стратегия или социална политика. Именно обосновавайки се на

посочената база може да бъде структурирана рамка за измерване на нематериалните активи.

Свързване на нематериалните активи и стратегия / политика

Изводите, които могат да бъдат оформени въз основа на изложението, са:

Първо. Нематериалните фактори за успех, проявяващи се под формата на човешки, организационен и информационен капитал, придобиват все по-значимо място в развитието на модерното общество. Ако до определен момент те са били само част от организационната структура, то на този етап те са основен двигател за социално-икономическо развитие и алтернатива за по-успешно бъдеще.

Второ. Развитие на триединството от нематериални активи създава условия и реални предпоставки за протичането на по-ефективни социални процеси, като по този начин се доказва степента на зрялост и на самото общество, и на

държавата, като върховна институционализираща организация, верифицираща стойността и другите ефекти от провежданите основните социални политики.

Трето. Сред поставените на кратък анализ нематериални активи човешкият фактор има ключова роля и в процеса на своето самоусъвършенстване, т.е. придобивайки характеристики на капитал, но и в развитието на останалите нематериални фактори за социален успех. В този смисъл именно тази цел би се превърнала в основен мотив за по-добро социално програмиране и като основа за провеждане на конкретни социални политики по усъвършенстване на самото общество в неговата цялост и единство.

От направените изводи може да се извлече обобщаващото заключение, че нематериалните фактори за успех и процесът на тяхното пълно овладяване са една основна алтернатива, която ще обезпечи обективна основа за достатъчно ефективно социално планиране и реална възможност за успешно социално усъвършенстване.

Литература

1. Стоянов Е., Системи за управленски контрол, Б-с, Либра скорп, 2009, с. 81.

2. Стоянов Е., Една успешна идея в стратегическия контрол, Б-с, Антей, 2005, с. 9.

3. Джобс Ст., Цената на неравенството, Сф., Изток – запад, 2014, с. 9.

4. Kaplan R., Norton D., Strategy Maps, Converting Intangible Assets into Tangible Outcomes, Harvard Business School Publ. Co., 2004, p. 71.

5. Стоянов Е., Теория на финансово-стопанския анализ, Б-с, Либра скорп, 2013, с. 171.